

ન્યૂજ ઓફ ગાંધીનગર એનિક્સ સાહિત્ય સરિતા-આયોજક : પ્રદીપ રાવલ

ન્યૂજ ઓફ ગાંધીનગર એનિક્સ આયોજિત સાહિત્ય સરિતા ગ્રુપ ની આજ પ ગદ રચનાઓ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે વિષય : રાગ - રાગિણી . ડિવસ - ૧ www.janfariyadnews.com E m a i l : prdprval42@gmail.com What's up calling No : 9824653073 તંગી/સંચાલક : પ્રદીપ રાવલ રચના ચેક કરનારા : જ્યશ્રીની ન પટેલ, અરણાભેન નિષેદી યુ ટ્યુબ ચેનલ : janfariyadnews ન્યૂજ પોર્ટલ : janfariyadnews વેબ સાઈટ : janfariyadnews.com

NOG SS No : 0082

વિષય: રાગ, રાગિણી
શીર્ષક: પ્રેમ રાગ અને ખુશી

પ્રકાર: ગદ

જુવનમાં સુખ, હુખ, ચિંતા આદી, વ્યાધિ, ઉપાધિનો સમનવય એ જિંગરીની હેડેક મોડની રાઠ અને વ્યવસ્થા છે. દેરેક વ્યક્તિનાં સમર્ટની જુવનમાં ઉતાર ચટાણ એ એક સહજ સમસ્યા છે સંભંધોના તાલમેલમાં દરેક સંખેગોમાં માનવ પ્રેરિત રાગ અનુસરા, વ્યથા, અનુરૂપા, ખુશુંબિયા, વિઝિંગાત એપ્ષાઓ, મિથ્યા હુંકાર, આ બધું નિરંતર જોવા મળે છે. સંગીતની સૂરાવલીમાં આશોદ, અવરોધ તાલ, જ્યાતાલનું મહિય છે, તેવી રીતે આપણું જુવન પણ એક રાગિણી વ્યવ્યાપ્ત તાલબદ્ધ સૂર મય અને સાસ સૂરોથી નિર્મિત છે.

"મિલે સૂર મેરા તુલના"

સૂર બને હુમારા "પંક્તિ આપણને જુવનમાં હેડેક પ્રકારના મધુર રસો જુવનની પ્રેરણા આપે છે, "રાગ" મંતલાં આત્માનો અવાજ રાગ હરો તો જ રાગિણી બનશે. સારા પ્રતિભાવાંત કલાકાર પોતાની કલાની રજૂઆત કરતા હોય ત્યારે મન શરૂઆતી આત્મસાન બની સૂર સુરાવલી રાગને અભિભૂત થાય છે. એકરાગ જુવનને ધન્ય બનાયે છે, શહેનાઈની ગુંજ મીઠો રાગ હેડેક, તાલા વાદક તાલથી એકરસ બને, તાનપુરો એકચય સાદી શહેનાઈનાં સૂરોને વજન આપે અંત સાર એજ કે જુવનમાં

એક રાગ હરો તો જ જુવન
મધુર બનશે
ડો અનિલસાહ વ્યાસ, નડિયાદ

NOG SS No : 0077

વિષય: ગાધ, લેખ

શીર્ષક: રાગ - રાગિણી જુગાલનંદી

રાગ એ સૂરનાં આશોદ અવરોધનો એવો નિયમ છે જેણીની સંગીતની ખૂલ સુંદર રજુઆત કરી શકાય છે.

દરેક રાગનું એક ચોક્કસ રૂપ, ચોક્કસ અંદાજ અને ચોક્કસ નંદીશ હોય છે એવા ચોક્કસ ઉર્જા, લય અને ગતિ સંકાયેલા હોય છે જે સમગ્ર ખુલાંડને પ્રભાવિત કરતા માટે સંક્રમણ હોય છે. સાત સૂરનાં આશોદ-અવરોધની રાગ સંપૂર્ણ બને છે. ૧૮મી સદી સુધી રાગનો એક પરિવાર ગાયાતો

હરો. જે મદ્દ લેખ, કાઢી, ભોગી, શ્રી, મૈદા, કસ્તુર, ચિક, માલકેસ, પંચમ, હિંદોલ અને નટનારાયણ. એટલેકે એ રાગનું એ પરિવારપર આદિપત્ર ગાયાતું સંગીતમાં ૩૦૦ ઉપરાંત રાગ છે એમ માનવામાં આવે છે.

કૃષ્ણ ભગવાનની વાંસળી, દેખુલાયરા, તાનસેન, તાનાનારી અને પંડિત અમોકારનાય કાદુર એ રાગ - રાગિણીનાં અંપંડ ઉપાસકો ગાયાતો આવે છે.

રાગ એ પુરુષ રૂપ છે. જ્યારે રાગિણી

એ રાગનું રીતું રૂપ છે.

જે રાગમાં વીર રસ, ભક્તિ રસ, સ્વિરતા

અને અદ્યાત્મિકનાનો પ્રભાવ દેખાતો

હોય એવે રાગ કહેવાયા.

જેમાં રાગ લેરેવ, માલકોશ, દરભારી,

મેધમલાર, નિલાવલ અને ચમન રાગનો

સમાવેશ થાય છે.

રાગિણીનાં પ્રેમ, શૃગાંં, ચંચળાં અને

કોમળાં ભાડી, જોનપુરીને કુમરી મુખ્ય છે.

સંગીતમાં રાગ - રાગિણી ઘણાં જ મહિયનાં

છે. રાગ - રાગિણી સંગીતનો શાસ્ત્ર અને

પ્રાણ છે.

રાગનું વિબાજન ઘણી જગ્યાચે થાટથી

થાય છે કણાટક સંગીતમાં હજુ થાટથી

જ રાગ નિધારિત થાય છે.

રાગ એ અદ્ભુત અને પ્રહર આધારિત

ગાયાય છે. ચોગચ પ્રહરમાં ગાયાતો રાગ

વધુ પ્રભાવાશાળી નિવક્ત છે.

રાગ અદ્ભુત હરુ

લેરેવ શિશિર સવારે

હિંદોલ વસંત પ્રથમ પ્રહર-દિન

દિપક ગ્રીબ સાંજે.

શ્રી હેમંત સૂર્યાસ્ત સમયે

મેધ વર્ષા

મલકાન શરદ

રાગ - રાગિણીનાં સૂર તાલ અને લયથી

તો સમગ્ર પ્રકૃતિ, માનવાત પશુ અને

પક્ષીઓ પણ ડોલી ઉદ્દેશ છે. એ તો

અનુભવ સિદ્ધ ભાલત છે. હેવે રોગની

સારાવા પણ આનાથી કરવામાં આવે

છે. ગરમ અને સૂરી પ્રકૃતિનાં લોકોને

આસારાગ, હંદય રોગમાં રાગ લેરેવ,

કરત સંદંદી રોગોમાં રાગ બસંત અને

મધુર બનતો આવે છે.

એક રાગ હરો તો જ જુવન

મધુર બનશે

ડો અનિલસાહ વ્યાસ, નડિયાદ

હંતાશામાં-ડિપ્રેશનમાં રાગ સારંગ ઉપયોગી બને છે.

જો દર્દાની ઈચ્છાકિત પ્રભળ હોય તો રાગ - રાગિણી થકી સારવાર અવશ્ય સંભવી શકે છે. રાગ-રાગિણી આપણી માનસિકતાને પ્રભાવિત કરે છે. કારણક દરેક રાગ-રાગિણીમાં એમની એક ચોક્કસ ઉર્જા, લય અને ગતિ સંકાયેલા હોય છે જે સમગ્ર ખુલાંડને પ્રભાવિત કરતા માટે સંક્રમણ હોય છે. રાગ - રાગિણી આપણાં મન પર એક દિવ્ય અસર હોકે છે એનું કારણ માટે સંક્રમણ હોય છે. રાગ શરૂ થયો તો મિલાપે સિતાર પર રાગિણી છે. સરગમ ધૂલ સંભળતા જ મિલાપને લઘાંની વચ્ચે જ વળળી પડી. કંઈક ખુલાસા ભાકી હતા. મંચ પર સરગમનું નામ લાંદર થયું ને મંજૂરી લઈ મિલાપે તેણે સાથ આપ્યો.. કારણ રોજ સવારની કુદરતે ગોઢેવી રીયાગની વેળાએ આ જ સૂર ને સૂરાવીની સાંભળતા જ એકચ બનેલી હુદાની ઘડકને ઓળખની જરૂર ન પડી. લોકો મંગુંઘાય થઈ આ રાગ - રાગિણીનાં એક ચોક્કસ મધુર સંગીત પ્રભાવિતીની પ્રભાવિતી અનુભવ કરી શકે છે. રાગ શરૂ થયો તો એવા સાથ આપ્યો.. કારણ રોજ સવારની કુદરતે ગોઢેવી રીયાગની વેળાએ આ જ સૂર ને સૂરાવીની સાંભળતા જ એકચ બનેલી હુદાની ઘડકને ઓળખની જરૂર ન પડી. રાગ - રાગિણીનાં એક ચોક્કસ મધુર સંગીત પ્રભાવિતી અનુભવ કરી શકે છે. રાગ - રાગિણીનાં એક ચોક્કસ મધુર સંગીત પ્રભાવિતી અનુભવ કરી શકે છે. રાગ - રાગિણીનાં એક ચોક્કસ મધુર સંગીત પ્રભાવિતી અનુભવ કરી શકે છે. રાગ - રાગિણી

